

Harjoittelu opetusmoduulissa kehittää opiskelijan osaamista potilaan kokonaishoidossa ja tiimitaidoissa

Mäenpää Pia, Koskela Tarja, Mustakangas Satu, Chen Anna-Kaisa, Harju Leena, Tuomikoski Anna-Maria

30.11.2017 ::

Opetusmoduulissa hoitotyön opiskelijat oppivat potilaan kokonaishoitoa tuetussa oppimisympäristössä yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. He oppivat ottamaan vastuuta oman potilaan hoidosta ja tekemään hoidollisia päätöksiä itsenäisesti. Oppimiselle annetaan tilaa ja aikaa, jolloin asioita opitaan syvällisemmin ja laajemmin kuin perinteisessä harjoittelussa. Yhteistoiminnallinen oppiminen on asiantuntijuuden jakamista, vertaistukea, yhdessä pohtimista ja ryhmähengen luontia.

Tavoitteet

Terveysalan opiskelijoiden käytännön harjoittelujen uudelleen organisoinnin tavoitteena oli selkiinnyttää vuodeosaston opiskelijaohjausprosessia ja edistää harjoittelussa olevien opiskelijoiden osaamista hoitaa kokonaisvaltaisesti potilasta sekä kehittää opiskelijoiden työelämätaitoja. Lisäksi tavoitteena oli edistää hoitotyön opettajien ja opiskelijaohjaajien yhteistyötä käytännön harjoittelun aikana.

Aiempien tutkimusten mukaan harjoittelujen toteuttaminen opetusosastoilla (*clinical education wards, dedicated education units, training wards*) on lisännyt opiskelijoiden oppimista ja erityisesti hoidon laadun paranemisen sekä potilasturvallisuuden näkökulmasta. Tämän opetusmoduulin kehittämisessä on otettu mallia Karolinska Institutetin opetusosastosta. [\[1\]](#)

Menetelmät tavoitteiden saavuttamiseksi

Vuodeosaston opiskelijaohjaus tapahtuu moniammatillisessa opetusmoduulissa, jossa opiskelija toteuttaa käytännön harjoittelunsa yhdessä toisten opiskelijoiden kanssa oppien ja hoitaen yhteistä potilasta terveysalan ammattilaisen ohjaamana (kuva 1). Vuodeosasto 40 opetusmoduuli koostuu kahdesta kahden hengen potilashuoneesta. Potilashuoneisiin sijoitetaan potilaita, joiden hoito ei ole liian vaativaa opiskelijoille, mutta kuitenkin riittävän haastavaa, jotta mielenkiinto säilyy ja oppiminen edistyy.

KUVA 1. Sairaanhoidajaopiskelijat toteuttavat potilaan hoitotyötä parityöskentelyinä (kuvaaja: Tarja Koskela)

Opetusmoduulin sijoitetaan eri vaiheissa olevia terveystieteiden opiskelijoita. Näin opiskelijat kehittävät myös opiskelijaohjaamistaitojaan ohjaamalla osittain opetusmoduulin uusia opiskelijoita. Opetusmoduuliin voidaan sijoittaa myös lääketieteen ja fysioterapian sekä farmaseuttiopiskelijoita, kuten myös kansainvälisiä opiskelijoita. Tällöin kyseessä on moniammatillinen osastoharjoittelu. Opetusmoduulin hoitotyön opiskelijoilla on pääsääntöisesti neljästä kymmeneen viikon mittaiset harjoittelujaksot. Opiskelijoiden ohjaajina toimivat kaikki osaston sairaanhoitajat. Opetusmoduulissa työskentelee yksi hoitaja opiskelijaohjaajana aamu- ja iltavuorossa. Yövuorossa osaston yöhoitaja toimii ohjaajana.

Opiskelijat kirjaavat päivittäiset tavoitteet jokaisen työvuoron alussa. Työvuoron päättyessä opiskelijat kirjaavat itsearviointin suhteessa asettamiinsa tavoitteisiin ja tämän jälkeen opiskelijaohjaaja antaa kirjallisen palautteen opiskelijan työskentelystä suhteessa tavoitteisiin.

Opetusmoduuliin sijoitetaan useampi opiskelija samasta ryhmästä, jolloin opettaja voi ohjata heitä ryhmänä. Opettaja voi hyödyntää näin ohjausresurssejaan tehokkaammin ja käyttää eri menetelmiä. Opettajille tarjotaan mahdollisuutta työelämän tutustumiseen opetusmoduulissa harjoittelujakson aikana. Osa Oulun ammattikorkeakoulun hoitotyön opettajista suoritti työelämäpäivät osastolla kahden aamuvuoron aikana. Päivien aikana opettajat olivat opiskelijan mukana seuraten opiskelijan työskentelyä, osaamista ja oppimista. Opettajat keskustelivat jokaisen opiskelijan kanssa kahden kesken ja antoivat palautetta opiskelijan osaamisesta ja oppimisesta.

Tulokset

Opiskelijoiden kokemuksia

Opetusmoduulissa tapahtunut harjoittelu tuki opiskelijan oppimista potilaan kokonaisvaltaiseen hoitoon ja antoi mahdollisuuden perehtyä syvällisemmin potilaan sairauksiin, hoitomenetelmiin ja hoidon vaikuttavuuteen. Opiskelijat oppivat kantamaan turvallisesti vastuuta potilaan hoidosta, kehittämään omia päätöksentekotaitojaan ja itsenäistymään nopeammin kuin perinteisessä harjoittelussa. Opiskelijat oppivat tehokkaasti potilaan kokonaisvaltaisen hoitamisen vastuuta ottamalla potilaan hoidosta. Opiskelijaohjaajan tehtävänä oli olla opiskelijan tukena ja ohjata toimintaa.

Opiskelijaohjaajat antoivat opiskelijoille aikaa perehtyä asioihin sekä suunnitella ja toteuttaa työtehtävät itsenäisesti. Opiskelijoiden oma ajattelu kehittyi ja asiat jäivät paremmin mieleen, kun sai itse etsiä tietoa ja pohtia asioita. He oppivat suunnittelemaan työvuoron kulkua ja omaa työtään potilaan hoidon pohjalta. Harjoittelun alusta alkaen opiskelijoille annettiin vastuuta ja tilaa hoitaa omaa potilasta, jolloin opiskelija perehtyi myös vaikeisiin asioihin. Tämä kasvatti itsevarmuutta ja rohkeutta tarttua haasteellisiin tehtäviin. Opiskelijat kokivat, että harjoittelun suorittaminen opetusmoduulissa on edistänyt ammatillista kasvua ja valmistautumista työelämään.

Opiskelijat kokivat, että opiskelijaohjaajat ja koko henkilökunta tuki, ohjasi ja opasti heidän oppimistaan. Useiden ohjaajien ohjaus oli kannustavaa ja hyvää opiskelijoita kohtaan. Opiskelijat saivat enemmän suullista ja kirjallista palautetta opetusmoduulissa tapahtuvan harjoittelun aikana kuin perinteisessä harjoittelussa. Oppimisympäristö oli rauhallinen, mikä antoi myös aremmille opiskelijoille mahdollisuuden työskennellä rauhassa.

Yhteistyö ja yhdessä oppiminen muiden opiskelijoiden kanssa tuki oppimista. Yhteistoiminnallinen oppiminen toteutui erityisesti siten, että autettiin ja kuunneltiin muita, kysyttiin tarvittaessa muilta, pohdittiin asioita yhdessä ennen ohjaajalta kysymistä, sitouduttiin ryhmän toimintaan, annettiin oma panos tiimityön onnistumiseksi, toimittiin vastuullisesti ryhmässä ja arvostettiin toisten mielipiteitä. Omalta osaltaan opiskelijat loivat hyvää ryhmähenkeä, joka oli rentoa, kannustavaa ja opettavaista. Ryhmä auttoi jaksamaan ja opiskelijat kokivat olleensa hyväksytyjä ryhmän jäseniä. Kuitenkin osa opiskelijoista koki jonkun ryhmän jäsenen toiminnan määrävänä ja osa opiskelijoista koki alemmuuden tunnetta omasta osaamisestaan muihin opiskelijoihin nähden.

Kehittämisehdotuksina opiskelijat kaipasivat ensimmäisille harjoittelupäiville toista ohjaajaa opastamaan osaston toimintatapoihin ja alkuperähdutykseen. Osa opiskelijoista koki harjoittelujaksot liian pitkiksi sekä päiväkohtaisten kirjallisten oppimistavoitteiden laatimisen haastavaksi ja toivoivat opiskelijalähtöisiä viikkokohtaisia tavoitteita. Kliinisten taitojen opettelua kaivattiin hieman enemmän ja toivottiin joustoa päästä tekemään yksittäisiä hoitotoimia, kuten kanylointeja ja katetrointeja osaston muille potilaille. Ohjaajien vaihtuvuus oli ajoittain suurta ja jokaisella ohjaajalla oli omat toimintatavat ja vaatimustaso. Tämä toi haasteita yhdenmukaisten käytäntöjen oppimiseen. Toisaalta ohjaajien erilaiset tavat koettiin rikkautena, koska opiskelijat oppivat erilaisia työtapoja. Opiskelijoita mietitytti myös ohjaajien jaksaminen, kun useampi opiskelija halusi samaan aikaan vastauksia eri kysymyksiin. Ajoittain opiskelijat kokivat, että heille annettiin liikaa vastuuta ja että kaikki ohjaajat eivät olleet motivoituneita ohjaamaan.

Ohjaavien opettajien kokemuksia

Opettajan ohjauskeskustelut toteutuivat ryhmäohjauksena ja ohjauksissa keskusteltiin muun muassa tunnelmista, kokemuksista, käytännön asioista, tiimityöskentelystä ja vertaisarvioinnista. Harjoittelun loppuarviointi toteutettiin myös ryhmäohjauksena, jossa keskusteltiin yhdessä opiskelijoiden oppimisesta. Opiskelijat osallistuivat aktiivisesti ja tasapuolisesti ohjauskeskusteluihin. Ohjauskeskusteluihin osallistui myös osaston opiskelijavastaava.

Opettajan työelämäpäivien aikana opettajan roolina oli ohjata, kannustaa, tarkkailla ja arvioida opiskelijan toimintaa. Opettaja kysyi perusteluja potilaan tilasta ja hoidosta sekä antoi ideoita siihen, mitä voisi opiskella ja oppia. Opettajat kokivat, että heillä oli mahdollisuus päivittää myös omia tietojaan ja taitojaan. Opettajan oli mahdollista keskustella ohjaajan kanssa, jos jonkun opiskelijan osaaminen tai oppimisen edistyminen huoletti. Opettajat kiinnittivät erityistä huomiota opiskelijoiden itsenäiseen, mutta myös tuettuun ja ohjattuun työskentelyyn oman potilaan hoitamisessa. Ohjaaja toimi taustatukena, luotti opiskelijaan ja antoi opiskelijalle tilan ja mahdollisuuden tehdä itsenäisiä päätöksiä ja toimia itsenäisesti. Pääsääntöisesti opiskelijat tekivät itsenäisesti työnjaon potilaiden ja opiskelijoiden tavoitteiden ja oppimistarpeiden mukaan. Opettajat toivat esille, että opiskelijoiden välinen yhteistyö ja tiimityöskentely kehittivät harjoittelun aikana. Opettajat kokivat, että opetusmoduulityöskentely mahdollistaa hyvin opiskelijoiden yhteistoiminnallista oppimista. Opiskelijat oppivat asioita yhdessä, jakoivat tietojaan ja taitojaan, tukivat ja auttoivat toisiaan saavuttaakseen oppimistavoitteensa paremmin. Aremmatkin opiskelijat uskalsivat kysyä muilta.

Yhteenveto

Opetusmoduuli on selkiyttänyt opiskelijaohjausprosessia vuodeosastolla ja se on turvallinen oppimisympäristö, jossa opiskelija voi kehittää osaamistaan hoitotyön eri osa-alueilta. Opetusmoduulissa opiskelijat oppivat toimimaan tiimissä, jakamaan asiantuntijuutta ja kehittävät työelämätaitojaan. Opetusmoduulissa harjoittelun ohjaavat opettajat voivat käyttää osan ohjausresursseista työelämäpäivinä ja samalla tukea opiskelijan oppimisprosessia harjoittelun aikana.

Johtopäätökset

Opetusmoduulitoiminta soveltuu hyvin opiskelijoiden harjoittelun toteuttamiseen ja se lisää opettajien mahdollisuuksia tukea opiskelijan oppimisprosessia harjoittelun aikana paremmin kuin perinteinen ohjausmalli. Opetusmoduuli on laajentunut muillekin vuodeosastoille ja sen kehittämistä edelleen jatketaan. Opettajan roolia tämän tyyppisen harjoittelun ohjauksessa täytyy jatkossa vielä kehittää, jotta ohjaus on mahdollisimman tehokasta. Opetusmoduulissa tapahtuvaa harjoittelua toteutetaan medisiinisellä tulosalueilla osastoilla 30, 35, 40 ja 42.

Lähteet

1. [Manninen, K. 2014. Experiencing authenticity – The core of student learning in clinical practice. Väitöskirja. Karolinska Institutet, Stockholm, Sweden. Hakupäivä 3.10.2017.](https://openarchive.ki.se/xmlui/bitstream/handle/10616/41988...)

Metatiedot

Nimeke: Harjoittelu opetusmoduulissa kehittää opiskelijan osaamista potilaan kokonaishoidossa ja tiimitaidoissa. Teoksessa K. Koivisto, A. Henner & L. Kiviniemi (toim.) Hoitotyön koulutus ja tutkimus- ja kehittämistoiminta – ajankohtaisia ja tulevaisuutta ennakoivia haasteita

Tekijä: Mäenpää Pia; Koskela Tarja; Mustakangas Satu; Chen Anna-Kaisa; Harju Leena; Tuomikoski Anna-Maria

Aihe, asiasanat: harjoittelu, hoitoala, kliininen harjoittelu, koulutus, ohjaus, yhteistoiminnallinen oppiminen

Tiivistelmä: Opetusmoduulissa toteutettavan käytännön harjoittelun tavoitteena oli selkiinnyttää vuodeosaston opiskelijaohjausprosessia ja edistää harjoittelussa olevien opiskelijoiden kokonaisvaltaisen potilashoidon osaamista sekä edistää hoitotyön opettajien ja opiskelijaohjaajien yhteistyötä.

Opetusmoduulissa opiskelijat toteuttivat käytännön harjoittelunsa yhdessä toisten opiskelijoiden kanssa oppien ja hoitaen yhteistä potilasta terveysalan ammattilaisen ohjaamana. Hoitotyön opettaja toteutti työelämäpäivänsä opiskelijoiden harjoittelun aikana osallistuen opiskelijoiden ohjaukseen osastolla.

Opiskelijat olivat erittäin tyytyväisiä opetusmoduulissa toteutettavaan harjoitteluun. Opiskelijat kokivat, että he oppivat hoitamaan potilasta kokonaisvaltaisesti ja toimimaan ryhmässä. Opiskelijat kokivat saavansa enemmän suullista ja kirjallista palautetta osaamisestaan kuin perinteisessä harjoittelussa. Opettajat kokivat, että heidän yhteistyö opiskelijaohjaajien kanssa parani harjoittelun aikana ja he pystyivät paremmin arvioimaan opiskelijoiden oppimista ja osaamisen kehittymistä harjoittelun aikana.

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamääre: Julkaistu 2017-11-30

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2017101850148>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: Julkaisu on tekijänoikeussäännösten alainen. Teosta voi lukea ja tulostaa henkilökohtaista käyttöä varten. Käyttö kaupallisiin tarkoituksiin on kielletty.

Näin viittaat tähän julkaisuun

Mäenpää, P., Koskela, T., Mustakangas, S., Chen, A-K., Harju, L. & Tuomikoski, A-M. 2017. Harjoittelu opetusmoduulissa kehittää opiskelijan osaamista potilaan kokonaishoidossa ja tiimitaidoissa. Teoksessa K. Koivisto, A. Henner & L. Kiviniemi (toim.) Hoitotyön koulutus ja tutkimus- ja kehittämistoiminta – ajankohtaisia ja tulevaisuutta ennakoivia haasteita. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 43. Hakupäivä xx.xx.20xx. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2017101850148>.